

GIẢI BÀI TẬP SBT TOÁN LỚP 9: BÀI 4: ĐƯỜNG THẲNG SONG SONG VÀ ĐƯỜNG THẲNG CẮT NHAU

Bài 18 trang 65 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Cho hàm số $y = ax + 3$. Hãy xác định hệ số a trong mỗi trường hợp sau:

- a. Đồ thị của hàm số song song với đường thẳng $y = -2x$
- b. Khi $x = 1 + \sqrt{2}$ thì $y = 2 + \sqrt{2}$

Lời giải:

- a. Đồ thị của hàm số $y = ax + 3$ song song với đường thẳng $y = -2x$ nên $a = -2$
- b. Khi $x = 1 + \sqrt{2}$ thì $y = 2 + \sqrt{2}$

Ta có: $2 + \sqrt{2} = a(1 + \sqrt{2}) + 3 \Leftrightarrow a(1 + \sqrt{2}) = \sqrt{2} - 1$

$$\Leftrightarrow a = \frac{\sqrt{2} - 1}{\sqrt{2} + 1} \Leftrightarrow a = \frac{(\sqrt{2} - 1)^2}{(\sqrt{2} + 1)(\sqrt{2} - 1)} = \frac{2 - 2\sqrt{2} + 1}{2 - 1} = 3 - 2\sqrt{2}$$

Vậy $a = 3 - 2\sqrt{2}$.

Bài 19 trang 65 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Biết rằng với $x = 4$ thì hàm số $y = 2x + b$ có giá trị là 5.

- a. Tìm b .
- b. Vẽ đồ thị của hàm số ứng với giá trị của b tìm được ở câu a.

Lời giải:

a. Với $x = 4$ thì hàm số $y = 2x + b$ có giá trị là 5, ta có:

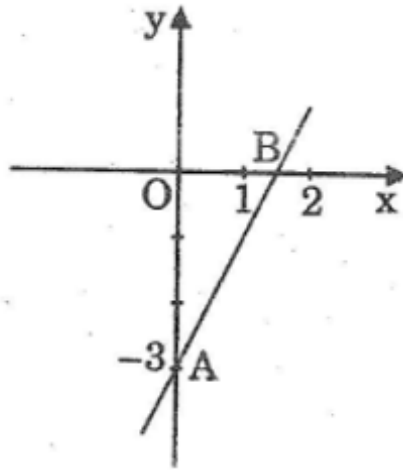
$$5 = 2 \cdot 4 + b \Leftrightarrow b = 5 - 8 \Leftrightarrow b = -3$$

b. Vẽ đồ thị hàm số $y = 2x - 3$

Cho $x = 0$ thì $y = -3$. Ta có: $A(0; -3)$

Cho $y = 0$ thì $x = 1,5$. Ta có: $B(1,5; 0)$

Đồ thị của hàm số $y = 2x + 3$ là đường thẳng đi qua hai điểm A, B

Bài 20 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Tìm hệ số a của hàm số $y = ax + a$ (1) biết rằng $x = 1 + \sqrt{2}$ thì $y = 3 + \sqrt{2}$

Lời giải:

Khi $x = 1 + \sqrt{2}$ thì hàm số $y = ax + 1$ có giá trị bằng $3 + \sqrt{2}$ nên ta có:

$$3 + \sqrt{2} = a(1 + \sqrt{2}) + 1 \Leftrightarrow a(1 + \sqrt{2}) = 2 + \sqrt{2}$$

$$\Leftrightarrow a = \frac{2 + \sqrt{2}}{1 + \sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}(1 + \sqrt{2})}{1 + \sqrt{2}} = \sqrt{2}$$

Vậy $a = \sqrt{2}$.

Bài 21 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Xác định hàm số $y = ax + b$ biết đồ thị cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng 3 và cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng -2.

Lời giải:

Vì đồ thị hàm số $y = ax + b$ cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng 3 nên $b = 3$

Vì đồ thị hàm số $y = ax + 2$ cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng -2 nên tung độ của giao điểm bằng 0, ta có:

$$0 = a \cdot (-2) + 3 \Leftrightarrow 2a = 3 \Leftrightarrow a = 3/2$$

Vậy hàm số đã cho là $y = \frac{3}{2}x + 3$.

Bài 22 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Xác định hàm số trong mỗi trường hợp sau, biết đồ thị của hàm số là đường thẳng đi qua gốc tọa độ:

- Đi qua điểm $A(3; 2)$
- Có hệ số $a = 3$
- Song song với đường thẳng $y = 3x + 1$

Lời giải:

Đồ thị hàm số đi qua gốc tọa độ có dạng $y = ax$.

- Đồ thị hàm số đi qua điểm $A(3; 2)$ nên tọa độ A nghiệm đúng phương trình hàm số.

Ta có: $2 = a.3 \Leftrightarrow a = \frac{2}{3}$

Vậy hàm số đã cho là $y = \frac{2}{3}.x$.

- Vì $a = \sqrt{3}$ nên ta có hàm số $y = \sqrt{3}.x$

- Đồ thị hàm số $y = ax$ song song với đường thẳng $y = 3x + 1$ nên $a = 3$

Vậy hàm số đã cho là $y = 3x$.

Bài 23 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Trên mặt phẳng tọa độ Oxy cho hai điểm $A(1; 2)$, $B(3; 4)$

- Tìm hệ số a của đường thẳng đi qua A và B
- Xác định hàm số biết đồ thị của nó là đường thẳng đi qua A và B

Lời giải:

Đường thẳng đi qua hai điểm A và B có dạng: $y = ax + b$

- Đường thẳng đi qua hai điểm A và B nên tọa độ A và B nghiệm đúng phương trình.

Ta có: Tại A : $2 = a + b \Leftrightarrow b = 2 - a$ (1)

Tại B: $4 = 3a + b$ (2)

Thay (1) và (2) ta có: $4 = 3a + 2 - a \Leftrightarrow 2a = 2 \Leftrightarrow a = 1$

Vậy hệ số a của đường thẳng đi qua A và B là 1.

b. Thay $a = 1$ vào (1) ta có: $b = 2 - 1 = 1$

Vậy phương trình đường thẳng AB là $y = x + 1$.

Bài 24 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Cho đường thẳng $y = (k + 1)x + k$ (1)

- a. Tìm giá trị của k để đường thẳng (1) đi qua gốc tọa độ
- b. Tìm giá trị của k để đường thẳng (1) cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng $1 - \sqrt{2}$
- c. Tìm giá trị của k để đường thẳng (1) song song với đường thẳng $y = (\sqrt{3} + 1)x + 3$

Lời giải:

a. Đường thẳng $y = (k + 1)x + k$ có dạng là hàm số bậc nhất đi qua gốc tọa độ nên $k = 0$

Vậy hàm số có dạng: $y = x$

b. Đường thẳng $y = ax + b$ cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng b, mà đường thẳng $y = (k + 1)x + k$ cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng $1 - \sqrt{2}$ nên $k = 1 - \sqrt{2}$.

c. Đường thẳng $y = (k + 1)x + k$ song song với đường thẳng $y = (\sqrt{3} + 1)x + 3$ khi và chỉ khi:

$$\begin{cases} k + 1 = \sqrt{3} + 1 \\ k \neq 3 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} k = \sqrt{3} \\ k \neq 3 \end{cases}$$

Vậy hàm số có dạng: $y = (\sqrt{3} + 1)x + \sqrt{3}$.

Bài tập bổ sung (trang 66-67)

Bài 1 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Đường thẳng $y = kx + 1/2$ song song với đường thẳng $y = \frac{2}{3}x - \frac{5x}{7}$ khi k có giá trị:

A. $\frac{2}{3}$

B. 5

C. $\frac{5}{7}$

D. $-\frac{5}{7}$

Lời giải:

Chọn đáp án C

Bài 2 trang 66 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Đường thẳng $y = \frac{2m+3}{5}x + \frac{4}{7}$ và đường thẳng $y = \frac{5m+2}{3}x - \frac{1}{2}$ song song với nhau khi m có giá trị là:

A. 1

B. $\frac{19}{31}$

C. $-\frac{1}{19}$

D. $\frac{1}{3}$

Lời giải:

Chọn đáp án B

Bài 3 trang 67 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Hai đường thẳng $y = (2m + 1)x - \frac{2}{3}$ và $y = (5m - 3)x + \frac{3}{5}$ cắt nhau khi m có giá trị khác với giá trị sau:

A. $\frac{4}{7}$

B. $\frac{4}{3}$

C. $-\frac{2}{7}$

D. $-\frac{4}{3}$

Lời giải:

Chọn đáp án D

Bài 4 trang 67 Sách bài tập Toán 9 Tập 1:

Cho hàm số
$$y = \frac{\sqrt{k+1}}{\sqrt{3}-1}x + \sqrt{k} + \sqrt{3}. \quad (d)$$

- a) Tìm giá trị của k để đường thẳng (d) cắt trục tung tại điểm có tung độ bằng $2\sqrt{3}$.
- b) Tìm giá trị của k để đường thẳng (d) cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng 1.
- c) Chứng minh rằng, với mọi giá trị $k \geq 0$, các đường thẳng (d) luôn đi qua một điểm cố định. Hãy xác định tọa độ của điểm cố định đó.

Lời giải:

a) Để biểu thức ở vế phải xác định thì $k \geq 0$.

$$\sqrt{k} + \sqrt{3} = 2\sqrt{3} \Leftrightarrow \sqrt{k} = \sqrt{3} \Rightarrow k = 3.$$

b) Đường thẳng (d) cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng 1 khi:

$$\frac{\sqrt{k+1}}{\sqrt{3}-1} \cdot 1 + \sqrt{k} + \sqrt{3} = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{k} + 1 + (\sqrt{3} - 1)(\sqrt{k} + \sqrt{3}) = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{k} + 1 + \sqrt{3} \cdot \sqrt{k} + \sqrt{3} \cdot \sqrt{3} - \sqrt{k} - \sqrt{3} = 0$$

$$\Leftrightarrow \sqrt{3} \cdot \sqrt{k} + 4 - \sqrt{3} = 0 \Rightarrow \sqrt{k} = \frac{\sqrt{3}-4}{\sqrt{3}} < 0 \text{ (vô lí)}.$$

Vậy đường thẳng (d) không cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng 1 với mọi giá trị của $k \geq 0$.

Nói các khác, đường thẳng $y = \frac{\sqrt{k+1}}{\sqrt{3}-1}x + \sqrt{k} + \sqrt{3}$ không bao giờ cắt trục hoành tại điểm có hoành độ bằng 1.

c) Gọi điểm cố định mà các đường thẳng (d) đều đi qua $P(x_0, y_0)$.

Ta có:

$$y_0 = \frac{\sqrt{k}+1}{\sqrt{3}-1} x_0 + \sqrt{k} + \sqrt{3}$$

$$\Leftrightarrow y_0(\sqrt{3}-1) = (\sqrt{k}+1)x_0 + (\sqrt{3}-1)(\sqrt{k}+\sqrt{3})$$

$$\Leftrightarrow y_0(\sqrt{3}-1) = (x_0 + \sqrt{3}-1)\sqrt{k} + x_0 + 3 - \sqrt{3}$$

$$\Leftrightarrow (x_0 + \sqrt{3}-1)\sqrt{k} + x_0 + 3 - \sqrt{3} + (1 - \sqrt{3})y_0 = 0. (*)$$

Phương trình (*) nghiệm đúng với mọi giá trị không âm của $\sqrt{k}$, do đó ta có:

$$\begin{cases} x_0 + \sqrt{3} - 1 = 0 \\ x_0 + 3 - \sqrt{3} + (1 - \sqrt{3})y_0 = 0 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} x_0 = 1 - \sqrt{3} \\ y_0 = \sqrt{3} - 1. \end{cases}$$

Vậy, với $k \geq 0$, các đường thẳng (d) đều đi qua điểm cố định $P(1 - \sqrt{3}; \sqrt{3} - 1)$.